

ONUNCU SÖZ, DOKUZUNCU HAKİKAT

"DOKUZUNCU HAKİKAT"

"Bâb-ı İhyâ ve İmâtedir. İsm-i Hayy-ı Kayyûmun, Muhyî ve Mümîtin cilvesidir."

İhya: Diriltme, **İmate:** Öldürme, **Muhyî:** Hayatı veren, **Mümit:** Hayatı alan

Hayy-ı Kayyum: Her an diri olup her canlıya hayat veren ve her şeyi ayakta tutan Allah.

Dokuzuncu Hakikat'te; canlılar dünyasında, özellikle kış ve bahar mevsimlerinde görünen "öldürme" ve "diriltme" fiillerinin **Muhyî** ve **Mümît** isimlerine ve bu isimlerin de âhirete olan işareti izah ediliyor. "**İhya ve imatenin İsm-i Kayyum'la münasebeti ne olabilir?**" şeklinde soru gelebilir.

İhya ve **imate** fiillerin icra edilmesiyle, **Muhyi** ve **Mümit** isimleri tecelli eder. Ahirete tarla olarak yaratılan dünya, insanların iman ve küfürleriyle, ibadet ve isyanlarıyla, adalet ve zulümleriyle ahiret âlemine sürekli olarak mahsul göndermiştir. Kâinat bu imtihan süresi tamamlanıncaya kadar **Kayyum** isminin tecellisiyle ayakta duracak, dünya cennet ve cehennem meyveleri vermeye devam edecektir, diye düşünülebilir.

"Hiç mümkün müdür ki, ölmüş, kurumuş koca arzı ihyâ eden; ve o ihyâ içinde, her biri beşer haşri gibi acip, üç yüz binden ziyade envâ-ı mahlûkatı haşir ve neşredip kudretini gösteren; ve o haşir ve neşir içinde, nihayet derecede karışık ve ihtilât içinde nihayet derecede imtiyaz ve tefrik ile ihata-i ilmiyesini gösteren; ve bütün semavî fermanlarıyla beşerin haşrini vaad etmekle bütün ibâdının enzârını saadet-i ebediyeye çeviren; ve bütün mevcudatı baş başa, omuz omuza, el ele verdirip, emir ve iradesi dairesinde döndürüp birbirine yardımcı ve musahhar kılmakla azamet-i Rububiyetini gösteren; ve beşeri, şecere-i kâinatın en cami' ve en nazik ve en nazenin, en nazdar, en niyazdar bir meyvesi yaratıp kendine muhatap ittihaz ederek herşeyi ona musahhar kılmakla, insana bu kadar ehemmiyet verdiğini gösteren bir Kadîr-i Rahîm, bir Alîm-i Hakîm, kıyameti getirmesin, haşri yapmasın ve yapamasın, beşeri ihyâ etmesin veya edemesin, Mahkeme-i Kübrâyı açamasın, Cennet ve Cehennemi yaratamasın? Hâşâ ve kellâ!"

Kış mevsiminde bütün bitki ve haşeratin öldürölüp, bahar mevsiminde tekrar misli ile diriltiip hayatlandırılması, insanların öldükten sonra dirilme hadisesine çok net ve kesin bir delildir. Bu öldürüp diriltme fiilinin, gözümüz önünde, hatta bedenimizde sürekli tekrar edilmesi kati olarak haşire işaret edip ispat ediyor. Yani Allah'ın yaptıkları ortada iken, acaba yapacakları hakkında şüpheyeye düşmek akıl karı olur mu? Bu paragrafı **"Yaptıklarım yapacaklarımin teminatıdır."** şeklinde formüle edebiliriz.

Mesela; küçük bir karıncanın hayatına lazım olan maddeleri temin etmek için, bütün kainatı adeta karıncaya hizmetkar ve köle yapan bir Zat'ın, kainatın halifesi konumunda olan insanı muhatap almayıp, onu yokluk ve hiçliğe terk etmeye onun **rububiyet** ve **şefkati** müsaade etmez. Küçük bir şeye büyük yatırım yapan Zat'ın, büyük bir şeye küçük yatırım yapmayacağı malumdur. Yani karıncaya büyük yatırım yapıp kainatın halifesi olan insana önem vermemesi, insanı hiçliğe yuvarlaması, cennet ve cehennemi yaratmaması düşünülemez.

"Evet, şu âlemin Mutasarrıf-ı Zîşânı, her asırda, her senede, her günde bu dar, muvakkat rû-yi zeminde haşr-i ekberin ve meydan-ı kıyametin pek çok emsalini ve nûmunelerini ve işârâtını icad ediyor."

Soyut kavramlar somut ölçü ve parametreler ile anlaşılır. Öyle de bilinmeyen alemler; ancak bilinen alemlerden yola çıkılarak anlaşılır. Bu yüzden Kur'an, insanların alışkın ve üflet peyda etmedikleri hayattan ve alemlerden bahsederken, hep insanların bildiği ve hissine münasip temsiller getiriyor. Cennetten bahsederken dünyanın bilinen ve hisse yakın olan terimleri ve kavramları kullanılıyor. Bu yüzden cennet hep güzel dünya bahçeleri gibi tasvir edilmiştir. Cehennem de hakeza dünyevi cezalarla tasvir ediliyor. Aynı metot haşrin yaratılması noktasında da kullanılıyor. Allah gözümüz önünde cereyan eden haşirleri ihtar ve ikaz ederek, büyük haşirin ne kadar makul ve kolay bir şey olduğunu ilan ediyor. Dünyadaki bilinen haşirle ahiretteki bilinmeyen haşir, akla ve hissiyata kabul ettiriliyor.

"Ezcümle: Haşr-i baharîde görüyoruz ki, beş altı gün zarfında, küçük ve büyük hayvanat ve nebatattan, üç yüz binden ziyade envâi haşredip neşrediyor. Bütün ağaçların, otların köklerini ve bir kısım hayvanları aynen ihyâ edip iade ediyor. Başkalarını aynıyet derecesinde bir misliyet suretinde icad ediyor."

Kışın kurumuş köklerin ve dalların baharda canlanmaları, aynen dirilmedir. Yaprakların, çiçeklerin ve meyvelerin yeniden yaratılmaları ise aynen değildir, geçen bahardakilerin mislidirler, ama bu misliyet öncekilerle o kadar büyük bir benzerlik gösterir ki, sanki "ayniyet derecesinde" gibidir. Özetle; **ayniyet**, bir şeyin başka bir şeyle tıpa tıp aynı olma halidir; **misliyet ise** temelde aynı olmakla beraber hususiyette, yani şahsiyette farklı olma halidir.

"Halbuki, maddeten farkları pek az olan tohumcuklar, o kadar karışmışken, kemâl-i imtiyaz ve teşhis ile, o kadar sür'at ve vüs'at ve suhulet içinde, kemâl-i intizam ve mizan ile, altı gün veya altı hafta zarfında ihya ediliyor. Hiç kabil midir ki, bu işleri yapan Zâta birşey ağır gelebilsin, semâvât ve arzı altı günde halk edemesin, insanı bir sayha ile haşredemesin? Hâşâ!"

Allah, kupkuru ve cansız olan dünyamızı ihya ederek **Muhyi** ismini bize gösteriyor. İhya ve hayat içinde milyonlarca tür mahlukatı insan gibi, kimlikleri ile beraber yeniden diriltip sonsuz kudret sıfatını gösteriyor.

Hem nihayetsiz karışıklık içinde her mahlukun vasıf ve ihtiyaçlarını şaşırmadan ve karıştırmadan temyiz ederek, yani ayırıştırarak sonsuz ilmini gösteriyor. Hem bütün mahlukatı birbirinin emrine ve imdadına sevk etmekle sonsuz irade sıfatını göstererek, semavi haber ve vaatlerle, öldükten sonra dirilişin olacağını bildiriyor.

Bütün bu sıfatlar ayan beyan görünürken, "**Acaba Allah bunu yapabilir mi?**" diye bir şüpheye düşmek akıl kârı olabilir mi; denilerek, öldükten sonra dirilmenin ne kadar gerekli ve makul olduğuna işaret ediliyor.

"Acaba, muciznümâ bir kâtip bulunsa, hurufları ya bozulmuş veya mahvolmuş üç yüz bin kitabı tek bir sahifede, karıştırmaksızın, galatsız, sehivsiz, noksansız, hepsini beraber, gayet güzel bir surette, bir saatte yazarsa; birisi sana dese, 'Şu kâtip, kendi telif ettiği, senin suya düşmüş olan kitabını yeniden, bir dakika zarfında hafızasından yazacak'; sen diyebilir misin ki, 'Yapamaz ve inanmam?'"

"Veyahut bir sultan-ı mucizekâr, kendi iktidarını göstermek için veya ibret ve tenezzüh için, bir işaretle dağları kaldırır, memleketleri tebdil eder, denizi karaya çevirdiğini gördüğün halde, sonra görsen ki, büyük bir taş dereye yuvarlanmış, o zâtın kendi ziyafetine davet ettiği misafirlerin yolunu kesmiş, geçemiyorlar. Biri sana dese, 'O zât, bir işaretle, o taşı, ne kadar büyük olursa olsun, kaldıracak veya dağıtacak; misafirlerini yolda bırakmayacak.' Sen desen ki, 'Kaldırmaz veya kaldıramaz.'"

"Veyahut, bir zât, bir günde yeniden büyük bir orduyu teşkil ettiği halde, biri dese, 'O zât, bir boru sesiyle, efradı istirahat için dağılmış olan taburları toplar; taburlar nizamı altına girerler.' Sen desen ki, 'İnanmam'; ne kadar divanece hareket ettiğini anlarsın."

Bu üç misalin de ana mantığı; zor bir işi yapan bir zatın, ondan daha ehven ve kolay olan bir işi yapması ispata gerek kalmadan kabul edilmesi gereken bir hakikattir. Tabi burada zorluk ve kolaylık Allah açısından değil, insan açınsındandır. Zira Allah için bir çiçeği yaratmak ile bir baharı yaratmak arasında fark yoktur. Onun için her şeyi yaratmak ile bir şeyi yaratmak müsavidir. Amiyane bir örnek; iki yüz kilo kaldıran bir halterciye "*On kiloluk torbayı acaba kaldırabilir mi?*" demek onun izzetine dokunmaktan başka bir şey değildir.

"İşte, şu üç temsili fehmettirse, bak: Nakkâş-ı Ezelî, gözümüzün önünde kışın beyaz sahifesini çevirip, bahar ve yaz yeşil yaprağını açıp, rû-yi arzın sahifesinde üç yüz binden ziyade envâî, kudret ve kader kalemiyle ahsen-i suret üzere yazar. Birbiri içinde, birbirine karışmaz. Beraber yazar; birbirine mani olmaz. Teşkilce, suretçe birbirinden ayrı, hiç şaşırtmaz, yanlış yazmaz. Evet, en büyük bir ağacın ruh programını, bir nokta gibi en küçük bir çekirdekte derc edip muhafaza eden Zât-ı Hakîm-i Hafîz, vefat edenlerin ruhlarını nasıl muhafaza eder, denilir mi?"

Bitkilerdeki oluşum kanunu bitkilerin bir cihetle ruhu hükmüne geçtiği için, bitkilerin aynıyla iade edilmesine bir sebep teşkil ediyor. Mesela, elma türünün elmaya mahsus teşekkül kanunu bu türe ruh olduğu için, elmaların aynıyla iade edilmesine sebebiyet veriyor. Bu teşekkül kanunu da elmanın çekirdekleri vasıtası ile sonraki nesillere intikal ediyor. Bütün bitki türlerini bu şekilde değerlendirebiliriz.

Bir bahar mevsiminde yaratılan dört yüz bin tür bitkinin aynı şekilde başka bir bahar mevsiminde yaratılması aynıyla iadeye büyük ve kapsamlı bir örnektir. Elma Hazreti Adem (as)'den bu yana aynı ile iade edilerek geliyor. Bu manayı bütün bitki türleri için söylemek mümkündür.

"Ve küre-i arzı bir sapan taşı gibi çeviren Zât-ı Kadîr, âhirete giden misafirlerinin yolunda nasıl bu arzı kaldıracak veya dağıtacak, denilir mi?"

Burada da aynı mana hakim; zor bir işi yapan zatın ondan daha ehven ve kolay olan bir işi yapması, ispata gerek kalmayacak kadar zahir bir hakikattir. Dünyamızdan milyonlarca kat büyük galaksileri kudret elinde çakıl taşı gibi çeviren bir zata, dünyayı nasıl ahirete çevirecek diye şüphe ve endişe ile bakmanın yersiz olduğu açıktır.

"Hem, hiçten, yeniden bütün zîhayatın ordularını, bütün cesetlerinin taburlarında kemâl-i intizamla zerrâtı emr-i وَنُكَيْفُونَ ile kaydedip yerleştiren, ordular icad eden Zât-ı Zülcelâl, tabur-misal cesedin nizamı altına girmekle birbiriyle tanışan zerrât-ı esasiye ve eczâ-yı asliyesini bir sayha ile nasıl toplayabilir, denilir mi?"

Yine aynı manayı görüyoruz; bize göre daha ağır ve büyük işleri rahatlıkla yapan bir zatın, bu işlerden daha hafif ve basit olan işleri yapabilir mi sorusunun ve endişesinin gereksiz olduğudur. **Koca ağacı inceltip program olarak küçük bir çekirdeğin içine sığıştıran bir kudrete**, vefat etmiş bir insanın ruhunu nasıl muhafaza edebilir diye endişe etmek veya kuşkuya kapılmak yersizdir.

Dünyayı sapan taşı gibi döndüren bir kudrete bu dünyayı bozup dağıttıktan sonra, ikinci defa diriltip inşa edebilir mi demek makul değildir. Yoktan ordu oluşturmuş bir kumandana, istirahat için dağılmış taburu toplayabilir mi demek mantık ve akıl ile bağdaşmaz. Aynı şekilde insanı yoktan ve hiçten var eden Allah hakkında, **"Öldükten ve çürüdükten sonra tekrar yeni bir ceset verebilir mi?"** demek de mantık ve akıl ile izah edilemez.

"Hem bu bahar haşrine benzeyen, dünyanın her devrinde, her asrında, hattâ gece gündüzün tebdilinde, hattâ cevvi havada bulutların icad ve ifnâsında haşre nümune ve misal ve emare olacak ne kadar nakışlar yaptığını gözünle görüyorsun."

Mesela; Hazreti Âdem (as)'den bu yana her dönem ve asırda haşrin bir provasını Allah gerçekleştiriyor. Böylece hem varlığını, hem birliğini, hem yeniden diriltmeye muktedir olduğunu, geçmiş zaman levhalarında sergiliyor. Bütün bu delilleri gören bir akıl sahibi, acaba bir sonraki dönem ve asırda; Allah bütün hayat sahiplerini diriltip yeniden inşa edebilir mi tereddüdüne mahal vermemeli. İrili ufaklı o kadar çok haşir örnekleri gözümüz önünde cereyan ediyor ki; **âdeta şiddeti zuhurundan gizlenmiş** bir hakikat-i haşir olmuş.

"Hattâ, eğer hayalen bin sene evvel kendini farz etsen, sonra zamanın iki cenahı olan mazi ile müstakbeli birbirine karşılaştırsan;

---

asırlar, günler adedince misal-i haşir ve kıyametin nümunelerini göreceksin."

Bin yıl içinde on nesil ölüp yer değiştirmiş. Mesela yüz yıl önce yaşayan atalarımız ölmüş, yerlerine biz gelmişiz, biz de öleceğiz bizim yerimize torunlarımız gelecek. Bunların hepsi küçük birer haşirdirler.

"Sonra, bu kadar nümune ve misalleri müşahede ettiğin halde, haşir-i cismânîyi akıldan uzak görüp istib'âd etmekle inkâr etsen, ne kadar divanelik olduğunu sen de anlarsın. Bak, Ferman-ı Âzam, bahsettiğimiz hakikate dair ne diyor:"

**فَانظُرْ إِلَىٰ آثَارِ رَحْمَةِ اللَّهِ كَيْفَ يُحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا
إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُحْيِي الْمَوْتَىٰ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ**

Bütün bunca delil ve ispatlar göz ile görünürken; insan acaba nasıl olur da ikinci defa diriltiriz diye şek ve şüpheyeye düşmemeli. **"Şimdi bak Allah'ın rahmet eserlerine: Yeryüzünü ölümünün ardından nasıl diriltiyor! Bunu yapan, elbette ölüleri de öylece diriltecektir; O her şeye hakkıyla kadirdir."** (Rum, 30/50) ayeti de bu gerçeği gözler önüne seriyor ve insana çok kati ve kesin bir önerme takdim ediyor.

"Elhasıl: Haşre mâni hiçbir şey yoktur. Muktazî ise, her şeydir."

Evet, öldükten sonra dirilmenin önünde hiçbir zorluk ve engel yoktur. Öldükten sonra dirilmenin yüz binlerce gerekleri ve zorunlulukları vardır. Yani her şey ahireti gerekli kılar bir mahiyettedir.

"Evet, mahşer-i acaip olan şu koca arzı, âdi bir hayvan gibi imâte ve ihyâ eden ve beşer ve hayvana hoş bir beşik, güzel bir gemi yapan ve güneşi onlara şu misafirhanede ışık verici ve ısındırıcı bir lâmba eden, seyyârâtı meleklerine tayyare yapan bir Zât'ın, bu derece

---

muhteşem ve sermedî Rububiyeti ve bu derece muazzam ve muhîr hâkimiyeti, elbette, yalnız böyle geçici, devamsız, bîkarar, ehemmiyetsiz, mütegayyir, bekâsız, nâkıs, tekemmülsüz umûr-u dünya üzerinde kurulmaz ve durmaz. Demek, Ona şayeste, daimî, berkarar, zevâlsiz, muhteşem bir diyar-ı âhar var, başka bâki bir memleketi vardır. Bizi onun için çalıştırır. Oraya davet eder. Ve oraya nakledeceğine, zahirden hakikate geçen ve kurb-u huzuruna müşerref olan bütün ervâh-ı neyyire ashabı, bütün kulûb-u münevvere aktâbı, bütün ukul u nuraniye erbabı şehadet ediyorlar ve bir mükâfat ve mücazat ihzar ettiğini müttefikan haber veriyorlar ve mükerreren pek kuvvetli vaad ve pek şiddetli tehdit eder, naklederler."

Allah'ın sonsuz **rububiyet** ve **hakimiyeti** ahiret alemini gerekli kılan önemli iki gerekçedir. Şu geçici dünyada ve kainatta böyle mükemmel bir eseri ve tecellisi görünen **rububiyet** ve **hakimiyet**, elbette daimi ve ebedi bir şekilde tecelli etmek ve kendisini ebedi olarak sergilemek ister, bunun yolu da daimi bir alemin kurulmasıdır.

Allah'ın **rububiyet** ve **hakimiyeti** nasıl ahiretin kurulmasını ve gelmesini gerektiriyor ve ispat ediyor ise; kainattaki eserler ve sanatlar da Allah'ın rububiyet ve hakimiyetini gösterip ispat ediyor. İşte Üstat önce Allah'ın rububiyet ve hakimiyetini kainatta eserlerini ve sanatlarını göstererek ispat ediyor, sonra da sabit olan rububiyet ve hakimiyet ile de ahireti ispat ediyor. Allah'ın o koca gezegen ve galaksileri meleklerle binek ve tayyare yapması ise; rububiyet ve hakimiyetin bir tecellisi, bir eseri, bir sanatıdır. Dünyamızdan milyonlarca kat daha büyük olan gezegenler, meleklerle basit bir binek oluyor ise, burada Allah'ın rububiyet ve hakimiyetinin ne kadar azametli ve haşmetli olduğu sabit oluyor. Böyle bir rububiyet ve hakimiyet elbette geçici dünya ile iktifa etmez, daimi ve ebedi bir alemin vücudunu gerektirir. Meleklerin gezegenlere binmesi dolaylı olarak ahiret alemini ispat eder.

"Hulfü'l-vaad ise, hem zillet, hem tezellüldür; hiçbir cihetle celâl-i kudsiyetine yanaşamaz. Hulfü'l-vaîd ise, ya aftan, ya aczden gelir."

Hulf-ül vaad, bir mükâfat vermeyi vaad ettiği halde bu vadini yerine getirmemek, **hulf-ül vaid** ise emrine karşı gelenleri tehdit ettiği halde bu tehdidin gereğini yapmamak demektir ki; her ikisi de Allah hakkında muhaldır. Bir vaadi yerine getirmememin iki temel sebebi olabilir; **birisi** o vaad ettiği şeyi yapmaya ilmi kifayet etmez, **diğeri** ise onu yerine getirmeye gücü yetmez. Sonsuz ilim ve kudret

---

sahibi olan Allah için, bu şıklardan ikisi de düşünülemez. Cenâb-ı Hak, dünya yaratmayı bildiği gibi ahiret yaratmayı da bilir. Keza, dünyayı yaratmaya gücü yettiği gibi ahireti yaratmaya da yeter. O halde, vaad ettiği ahireti mutlaka yaratacaktır.

"Halbuki küfür cinayet-i mutlakadır; affa kabil değil. Kadîr-i Mutlak ise, aczden münezzeh ve mukaddestir."

Bütün kainat ve içindeki her şey bir takım ruhu ile insana hizmet ediyor. Güneş insan için doğar, insan için batar. Bulutlar insan için toplanıp dağılır. Dağlar insan için yerinde sebatla oturur vs... Bu keyfiyetlere bakıldığı zaman bütün mevcudat insanın hayatına ve yaşamasına hizmet ediyor ve alacaklı duruma geçiyor. Onların insanlardan hal dili ile talep ettiği tek ücret ise; insanın Allah'a karşı iman ve ibadetleridir. Şayet insan iman ve ibadeti terk ederse bütün kainatın maksadını inkar ve hizmetini hafife almış oluyor. Böyle bir çirkinliğe karşı elbette kainat ve onun sahibi olan Allah ilgisiz ve kayıtsız kalmaz. Elbette insana bunun hesabını sorar.

Bunu bir temsille anlayabiliriz: Bir futbol takımı topu sürerek getirip golcülerine verse, golcü de topu kaleye atma imkanı varken boş alana atsa, o takımın emeğini ve gayretini heba etmiş ve takım arkadaşlarına büyük bir haksızlık ve zulüm etmiş sayılır. Elbette takımın teknik sorumlusu bu golcüden hesap sorar ve sormalıdır.

Aynı şekilde kainat da bir takım gibi Allah'ın tedbir ve terbiyesi ile hayatı sürüp insana veriyor, insan da bu hayatı ibadet kalesine atıp hanesine puan yazdırması gerekirken, hayatını küfür ve gaflet boşluğuna atıp bütün kainatın hakkına ve hukukuna tecavüz etmiş oluyor. Kainatın yaratıcısı ve müdebbiri olan Allah insandan hesap soracak.

Güneş Allah'ın varlığına ve birliğine kuvvetli bir ayet iken, onun ayet yüzünü inkar ederek ona tapmak, ona bir hakaret ve tecavüzdür. İşte küfrün mutlak bir cinayet olup, affa kabil olmaması bu manadan dolayıdır.

"HAŞİYE : Evet, küfür, mevcudatın kıymetini iskat ve mânâsızlıkla itham ettiğinden, bütün kâinata karşı bir tahkir ve mevcudat âyinelerinde cilve-i Esmâyi inkâr olduğundan, bütün esmâ-i İlâhiyeye karşı bir tezyif ve mevcudatın vahdâniyete olan şهادetlerini reddettiğinden, bütün mahlûkata karşı bir tekzip olduğundan, istidad-ı insanîyi öyle ifsad eder ki, salâh ve hayrı kabule liyakati kalmaz. Hem bir zulm-ü azîmdir ki, umum mahlûkatın ve bütün esmâ-i İlâhiyenin hukukuna bir tecavüzdür. İşte şu hukukun muhafazası ve nefis-i kâfir hayra kabiliyetsizliği, küfrün adem-i affını iktiza eder. نَأْمِطُكُمْ لِكُرِّ الشَّنَاءِ

---

ifade eder. [*“Muhakkak ki şirk pek büyük bir zulümdür.” (Lokman, 31/13)*]

Mesela; büyük bir gemide hizmet eden yüzlerce insan var. Biz de geminin dümenciliğini yapıyoruz. Bizim vazifemiz dümeni hedef rotasında tutmak. Şimdi biz bu vazifeyi terk edip gemiyi karaya oturtsak, bütün gemi çalışanlarının emeğine ve hizmetine tecavüz etmiş sayılmaz mıyız? O zaman gemide ne kadar çalışan hizmetli varsa hepsi bizden hakkını istemesi ve alması gerekmez mi?

İşte şu kainat büyük bir gemi hükmündedir. Bu kainat gemisi içinde olan unsurlar ve mahlukat ise hava, toprak, su, güneş, hayvanat, nebatat gibi misaldeki geminin hizmetlileri ve emekçileridir. İnsan ise bu kainat gemisinin dümencisi hükmündedir. Vazifesi ise kainat sahifesinde tecelli eden İlahi isim ve sıfatları talim edip gereğince amel etmektir. Yani insanın şu kainat gemisindeki vazifesi ve gayesi ibadettir. İnsan vazifesi olan iman ve ibadeti terk ederse, bütün kainat mürettebatının hukukuna ve hakkına ve emeğine tecavüz etmiş olur.

"Şahitler, muhbirler ise, mesleklerinde, meşreplerinde, mezheplerinde muhtelif oldukları halde, kemâl-i ittifakla şu meselenin esasında müttehiddirler. Kesretçe tevatür derecesindedirler. Keyfiyetçe icmâ kuvvetindedirler. Mevkice herbiri nev-i beşerin bir yıldızı, bir taifenin gözü, bir milletin azizidirler. Ehemmiyetçe şu meselede hem ehl-i ihtisas, hem ehl-i ispattırlar. Halbuki bir fende veya bir san'atta iki ehl-i ihtisas, binler başkalarına müreccahtırlar ve ihbarda iki müsbit, binler nâfilere tercih edilir. Meselâ, Ramazan hilâlinin sübutunu ihbar eden iki adam, binler münkirlerin inkârlarını hiçe atarlar. Elhasıl, dünyada bundan daha doğru bir haber, daha sağlam bir dâvâ, daha zahir bir hakikat olamaz. Demek, şüphesiz dünya bir mezraadır. Mahşer ise bir beyderdir, harmandır. Cennet, Cehennem ise birer mahzendir."(1)

İnsanlık tarihinde insanlığın en mükemmel ve nurani taifesi olan peygamberlerin hepsi Allah'ın varlığı ve birliği ve buna mebni olan haşir hakikatının izahı için binlerce mucize göstermişler. Yüz yirmi dört bin peygamberin hepsinin en büyük davası karşısında hiçbir fikir ve ideoloji duramaz. Peygamberlerin mucize ve deliller ile ispat ettikleri **tevhit** ve **haşir** inancını, milyonlarca evliya keramet ve eserleri ile teyit ve takviye etmişlerdir. Yine ilmi bir surette, akli aydınlanmış milyonlarca alim ve asfiya, evliyalar gibi peygamberlerin davasına ilmi bir tarz ile destek ve takviyede bulunuyor.

Özet olarak tevhit ve haşir hakikati peygamberler, evliyalar ve alimler cemaatinin ittifakı ile sabittir, kimse bu ittifakı bozamaz diyebiliriz...

(1) bk. [Sözler, Onuncu Söz, Dokuzuncu Hakikat.](#)